

Budapest, 1881. április 15-én.

Előfizetési ár :

Egész évre 3 fjt
Félévre 1 fjt 50 kr.

4. sz.

Megjelen minden hó 15-én.

Hirdetések soronként 10 kr.

IV. ÉVFOLYAM.

Megrendelhető minden
póstahivatalnál és a szer-
kesztőségénél Budapesten
az állatorvosi taninté-
zetben.

Mindennemű közlemények a
szerkesztőhöz intézendők.

VETERINARIUS

állatgyógyászati, állategészségügyi, tenyésztési s állattartási szakközlöny,
a magyarországi állatorvosegylet tulajdon közlönye.

Ez idei szerkesztő : **Nádaskay Béla**, tr.

Tartalom : Jegyzőkönyv a „Magyarországi állatorvosegylet” bizottságának az 1881. évi márcz. 4-én tartott üléséről. — A tuberculosis átvihető sége és az ide vágó egészségrendőri intézkedések. — Kisebb közlemények. Különfélék.

Jegyzőkönyv

a „Magyarországi állatorvosegylet” bizottságának az 1881. évi márczius 4-én tartott üléséről.

Jelen voltak: Tormay Béla kir. tanácsos, mint elnök; Zlamál Vilmos dr. tanácsos, Varga Ferencz dr., Zofáhl Ernő, Göbel Coel., Szuppiny Ödön, Schwenszky Arm. bizottmányi tagok, Nádaskay B. dr. titkár.

Elnök Tormay tanácsos megnyitja a gyűlést s először az egyletnek szükséges helyiséget hozva szőnyegre, erre vonatkozólag közli, hogy az ujon épült intézet még hátralevő része is már rövid időn elkészülvén felajánlja az egyletnek, azon remény kifejezésének kíséretében, mely szerént ott az egylet működése is már kiterjedtebben fog folytathatni. Ezen kinyilatkoztató sok ismételtet köszönettel fogadtatnak.

Ezután az egyleti közlönyre térvén át, körülrja annak feladatát mint szellemi kapocsnak, mely a kartársaknak minden irányban tájékoztatásukra szolgáljon ; ide vonatkozva tudomásul adja, hogy tekintve a közlöny fentartásával összekötött anyagi

áldozatokat, a m. kir. földmiv., ipar- és keresk. minister ő excellentiájánál kihallgatást nyerve, eléje terjeszté az ügyet s ő excellentiája igen helyeslén és méltányolván az egylet feladatát s célját, ennek előmozdítására 280 frtot adományozott. Ezért indítványozza, hogy köszönő irat intéztessék a ministerhez. Közhelyesléssel ez indítvány elfogadtatik.

Továbbá, kiemelve azt, hogy jó lap adására több erő is szükségeltetik, óhajtana elnök, hogy a szerkesztőnek mintegy támogatására felügyelő bizottmány alakittatnék, kéri tehát azon egyének kijelölését, kik ily irányban működnének.

Erre dr. Zlamál tncsos az elnök által előadottakra vissza térve, reményét fejezi ki, hogy a minister jelenleg tanusított készsége az egyletet jövőben hatályosabban is fogja támogatni; azonban a jelenleg adományozott összeget is forrón kell megköszönni. Az elnök előadása további részletére vonatkozva, cél szerűnek tartja az olyan bizottmányt, de úgy véli, hogy az tulajdonképen a már kefelenyomatban kész dolgozatra többé mi befolyással sem lehet; hanem előbb már a beküldött dolgozókra terjedjen ki hatásköre. E mellett indítványozza, hogy az egyes, illető szaktanárok kéressenek fel ez irányban s reményli azok készségét.

Dr. Varga az elnök intentióját úgy véli magyarázhatni, hogy pl. a titkár, ki a lapnak egyszersmint szerkesztője, nem bírván elegendő idővel arra, hogy az összes külirodalmat folyton figyelemmel kísérhetné, s miután ezt senkitől s egyes tanártól sem lehet kívánni, — ennél fogva leginkább óhajtana, hogy ilyen irányu működésre több fiatal erő nyeretnék, a kik aztán legalább figyelmeztetnék a szerkesztőt az érdekesebb tárgyakra.

Ennek folytán elnök bővebben kifejti nézeteit; hogy ő tulajdonképen nem csupán két tagot s szoros értelemben vett felügyelő bizottmányt óhajtana; hanem szeretné, hogy aztán az egész jelenlegi bizottmány venne részt a munkában.

Dr. Zlamál tncsos egyirányban osztja az előtte szólott nézetét s úgy véli, hogy miután minden szaktanár legalább a maga szakmáját illető irodalmat figyelemmel kíséri, — ha érdekeset, közlendőt talál, figyelmeztetné arra a szerkesztőt. Kü-

lönben pedig a szóban forgott bizottmány feladatának véli, hogy a beérkezett dolgozatok alkalmas vagy nem alkalmas voltát meghatározza.

Elnök ezeket a szerkesztő hatáskörébe tartozóknak mondja; kiemeli azonban pl. az u. n. szerkesztői észrevételeket, megjegyzéseket, melyeket zárjelben vagy csillag alatt gyakrabban szükséges tenni; ilyenek ha minél tekintélyesebb oldalról származnak, annál hatályosabbak. — A titkár megjegyzésére az alapsz. 3. §-ban megállapított két tagnak működési hatáskörét tisztán ugyszólván administratívónak fejti ki.

Dr. Zlamál és dr. Varga ismételve kifejezést adnak nézetüknek, mely szerint a bizottmány működése által ugyszólván a szerkesztőt segítsék és támogassák. Az utóbbi (dr. Varga) erre különösen két tagot óhajt s ajánlja Göbel Coelestin és Szuppiny urakat; kik el is fogadják.

Elnök azonban visszatér fentebb kifejtett nézetére s felkérni óhajtja a bizottmányt összességében a közreműködésre. Ezt dr. Zlamál tesos is pártolja, sőt hasonértelmű felszólítást kér intéztetni a tanintézet minden tanárához.

Hozzá csatlakozik dr. Varga is; ki megegyyszer a nyert segélyre is visszatér s kiemelvén az elnöknek ez irányban tett fáradozásait, — a bizottmány nevében meleg köszönetet szavaz neki, a mi élj éljenekkel helyeseltetik; végre felkéri a ministerhez intézendő köszönő irat szerkesztésére.

Elnök köszönetet mond s azon reményét fejezi ki, hogy sikerülend kétségkívül egyes kiválóbb külföldolgozatokra is a nmélt. ministeriumtól segélyt nyerni.

Az ülés zárása előtt igen érdekes eszmecsere fejlődött átalában honi állatorvosaink és jelenlegi állásuk felett; a mely eszmecsereben különösen dr. Zlamál és Tormay tanácsos urak, továbbá dr. Varga, Zofáhl és Szuppiny urak vettek részt. Ebből kifolyólag Tormay tanácsos kiemelte, hogy a jelenlegi állapot tarthatatlan s legelső szükség az, hogy a tisztí állatorvosok ne essenek választás alá, hanem legyenek és pedig elegendő számban, kinevezett államhivatalnokok; hogy a megyékben az állat egészségügyi jelentések egyenesen a megyei állatorvosok által tétessenek, a ki közvetlen az alispánnyal legyen hivatalos

érintkezésben; az emberorvostól pedig egészen függetlenítesék. Ezen igen érdekes és példák által megvilágított eszmecse rével az ülés befejeztetett.

Budapesten 1881. márczius 4-én.

Tormay Béla,
elnök.

Dr. Nádaskay,
e. i. titkár.

A tuberculosis átültethetősége és az ide vágó egészségrendőri intézkedések.

A Turinban mult év szeptember havában tartott egészség tani congressuson egyebek között tárgyalattak a ragályos állapot betegségek is és az ellenök legalkalmasabbnak látszó óvintézkedések. Egyike ama tárgyalatnak a szarvasmarha gümőkórja, a melyről a fentemlített congressuson *Brussasco* tnr tartott előadást. Az „*Il medico veterinario*” olasz havi irat (1880. 10—11. sz.) teljes közleményéből kiemeljük a következőket:

„Különösen az utóbbi években jeleztek kivált Németországban és Svájcban oly átmenő és határolt járványok, melyek egészségtelen táplálkozásból származtattak. Határozott esetekben pontosan meglehete állapítani, hogy a járványos bántalom fellépte előtt némi idővel, mindazon egyének, kik abban elhaltak vagy csupán megbetegedtek, oly hussal táplálkoznak, mely ragályos betegségben elhullott vagy leölt állatoktól eredt volt.

Azon betegségek között, melyek állatról emberre átszármaazhatnak, a legsúlyosabbak az anthrax, a takony és a tuberculosis. Ezért majd minden ember — valamint állatgyógyász megegyezően elfogadta a két első betegség átültethetőségét; de nem úgy némely tekintetben a tuberculosisról, mert vannak tények, melyeket czáfolhatatlanokul kell elismerni; fordultak azonban elő ellentmondó bizonylatok is. De mindenesetre, közegészségi szempontból, nagy fontosságu tudni azt, valjon valóban az állatok gümőkóra az emberivel azonos-e vagy nem?, valjon átszármaazható-e azokról az emberre, s mily feltételek mellett? s hogy ez okból a gümőkóros állatok húsa és váladékai s különösen olyanok teje ártalmasak-e az embernek; vagyis gümőkóros állatok húsával és tejével táplálkozhatik-e az ember

veszély nélkül avagy ezáltal átszarmazhat ama betegség a fogasztóra?

Kivált az utóbbi időkben kiváló bűvárok számos tapasztalást és kísérletet tettek ez irányban.

Daczára annak, hogy Kortum, kit Wagner említ, már 1789-ben megkísérelte a tuberculosis beoltását, mégis csak 1865—66—67-ben Viliemin mutatá ki, több közleményben, hogy a gümőkór átültethető és virulens, megállapítván, hogy az épolysajátlagos betegség mint a takony, a sifilis stb., s hogy az ember kivételével csak a négykezüiek, a tehén és talán a házi nyúl s néhány más rágcsáló fogékony a gümőkórra.

Villemin közleményeit 1866-ban Herard és Cornil megerősíték kísérletek által és 1867-ben Mantegazza, Bizzozero, Verga, Biffi tisztán kimutatók az embergümő átültethetőségét házinyúlra.

1868-ban Rivolta és Perroncito felderíték a sz.-marha tuberculosis szövettani azonosságát az emberivel.

1869-ben pedig Chauveau bebizonyítá, hogy a sz.-marha tuberculosis átültethető ugyanaz nemű állatokra az emésztési szervek útján. Gerlach ugyancsak 1869-ben, miután felderítő, hogy van tehénnél is az emberihez hasonló kölesgümő (tub. miliaris), számos kísérletet közöl a t. átültethetőségéről külön böző állatnemekre, különféle módon, sőt sikerült ez neki gümőkóros tehének tejével való táplálás által is különféle állaton.

Klebs (1870) erősíté a marbagümő átültethetőségét tengeri malacokra beoltás útján. Továbbá beoltván emberi gümőt borjúba, megállapítá abban a tüdőbántalmazottságát s e tényből a két folyamat teljes azonosságára következtetett; sőt kitünteté egy különös élődi jelenlétét (monas tuberculosum), mely a rá gályzó hatányt képezi s az emberi gümővel közös, — a szarvasmarha tüdőben is; ezt Neistadler tanítójával Schullerrel együtt (ki maga Klebs tanítványa) helybenhagyták.

Brusasco (1871) kísérletei nyomán azon eredményre jött, hogy a majom tuberculosis nem tehető át lóba, de igenis kutyába úgy bőrolásoltás, valamint gümőanyag felemésztetése útján.

Günther és Harms csak házinyulakba tették át a gümőt oltás útján.

Zürn a kísérletek hosszú sora alapján következteté, hogy bőralá ojtván s malaczkok hasüregébe hozván a gümőt, azon álla tokban kölesgümő fejlődött ki s hogy emberi gümőt hozva bor juk hasüregébe, azokon a gyöngykóraszály (tisi perlacea) fej lődött.

Klebs (1874) kísérletek alapján kimutatá, hogy tuberculo ticus tehenek teje különféle állatoknál gümösödést hoz létre, a mely közönségesen bélhuruttal s az emésztés elgyengülésével veszi kezdetét.

Bollinger (1879) miután kitünteté, hogy az embergümő a sz.-marhagümővel azonos, határozottan a gümő átojthatósága mellett nyilatkozott, s kísérleteiből azt következteté, hogy a te henek gümőjének bizonyos alakja átvihető oly állatokra, melyek azok tejét felemésztik ; ellenben a gümő más alakja iránt nem látszanak fogékonyaknak. B. elfogadja a gümő átültetésének le hetőségét tehénről emberre; de kimondja, hogy csak egy esetet ösmer, melyet Stang dr. közölt, melyben ezen infectio világosan kilett mutatva; egy öt éves gyermek ugyanis hosszabb időn át táplálkozván egy gümőkóros tehen tejével, gümőkórban halt el, anélkül, hogy ezt más okra lehetett volna visszavezetni.

Orth (1879) tisztán kimutatta, hogy a tehenek gyöngykóra az emberivel azonos gümőkór; ezen azonosságot a két gümő sző vettani szerkezetére vonatkozva is kimondá; továbbá bebizo nyitá nyúlakon tett kísérletekkel, hogy a tehen gümőkóra más állatnemekre is ragályzó az emésztés utján is.

Virchow Berlinben ujabban kimutatta, hogy tuberculosis elnevezés alatt igen különböző bántalmakat összecseréltek, egy szerű külső tünetekre támaszkodván; ily módon teheneknél idült tüdőlob, gyakran gümőnek tartatott, tévesen gümőnek tekintet vén bármily caseosus anyag, mely a tüdőkbekben megjelent. Azért ugyan Virchow elfogadja azt, hogy lehetséges tuberculosus álla tok termékével az átültetés; és egészségrendőri intézkedésül tanácsolja az olyan állatok eladását meggátolni s azokat elku löníttetni. A húst illetve, a melyben általában hiányzanak ujkép lődések, Virchow tapasztalatai eddig nem voltak képesek fel ismerni valjon az ártalmas-e. Ő inkább azt tagadni hajlandó.

Blumberg a tuberculosis iránt igen kevés fogékonyssággal

biró állatokon, juhokon tett kísérletei alapján, melyek nyolcz esetben hétnél tevőleges eredményt adtak, — elismeri az emésztő szervek utján történő infectio lehetőségét.

Gay tr. 1876-ban közzétett terjedelmes iratában fentartja a gümő ragályosságát állatról emberre, valamint erről amazokra.

Ujabbban is: Toussaint egy nevezetes munkájának végeze tén mondja : Ezen tapasztalatok megmutatják, hogy a malacz bántalmi tuberculosis acuta-hoz tartoznak s hogy mindig rövid időn, néhány hét alatt előidézik a halált. A disznó gümőkóra analog az ember heveny gümőjével; ellenben a sz.-marha-nem leggyakrabban idült tuberculosisban szenved. — A gümő a leg nagyobb könnyűséggel átmegy a gümőanyag felemésztése, örök les vagy szopás utján, gümőanyag vagy vér beajtása, és egyszerű együttlét által is.

Peuch tapasztalásaiból azt következteté (két malacot és két nyulat gümős tehén tejével táplálván), hogy a tehén gümő kóra átültethető a tejjel, ha ez felemésztetik ugy a mint kifeje tik; ki kell mutatni, hogy e folyadék felforrálás által elveszti-e ragályzó képességét.

Kolxnikow állítja, hogy különösen az oly tehének teje ártalmas, melyeknek tejmirigyeik gümőt mutatnak.

Brusasco észlelé, hogy egy eb kölesgümőkórba esett, fel nyalván s elnyelvén egy tuberculoticus ember köpetét. Ezen eb gümőanyaga beajtva más kutyákba és nyulakba, ezekre képes volt átültetni a kórt. — Ugyanő (Br.) végre, folytatott tanulmá nyai alapján, megerősítheté az emberi gümő szövettani azonos ságát a tehéngümővel s más állatokéval, a melyekre az emberi és a tehéngümőt átültették. (E tényekről a higyeniai congressus több tagja — Nocard, Vallada, Bassi stb. macro- és microscopice meggyőződtek.)

Mindezek alapján megítélhető a szóban levő bántalom ra gályosságának foka. A leglélekismeretesebben tett tapasztalatok különböző országokban erősítik, hogy az állatok valóságos gümője hasonlít az emberéhez s hogy az biztosan átültethető amazokról ebbe forralatlan tejnek s nyers vagy keveset főtt hús nak evése által; az állatok között pedig egyszerű együttlét gümőanyag felemésztése és beajtása, nyershús, átöröklés és szopás

által; emberről állatra pedig csak gümőanyag, köpet stb. beojtása és felemésztése s vérnek beojtása által ültethető át.

Ezekből bizonyos, hogy az állatok tuberculosis által szenvedhet a közönség; s e veszély mindinkább növekszik napjainkban, midőn a nyers hús evését elég gyakran gyógymódu ajánlják s mindinkább terjed a nyers, azaz épen kifejt tejnek használata a kellő forralás nélkül, — a mi pedig igen hihető, hogy elégséges volna ártalmatlanná tételére, s midőn a mi több jelenleg az u. n. mesterséges felnevelés tejjel oly gyakori.

Mindenki előtt ismeretes, hogy a gümőkór által okozott halálozások száma, kivált nagy városokban, az általános elhalálozás számának ötödét teszi, s még többet. Nem szabad e már most kérdezni, vajjon a táplálkozás oly tehének tejjével, melyek a város közelében rosszul szellőzött, szóval egészségtelen istállókban léteznek, s az oly állatok húsának használata az emberre halált hozó? Ellenben kisebb városokban, hol kevesebb tejet fogyasztanak s hol a tehének tartásuk specialis körülményei folytán sokkal kevésbé vannak a gümőkórnak alávetve, ezen irtóztató betegség nem-e jóval kevesebb gyermeket, ifjat és felnőttet vesz áldozatul?

Reményelve, hogy új kutatások e betegségnek még pontosabb ismeretére fognak vezetni, nemcsak okszerű, de feltétlen szükséges, hogy közegészségügyi és egészségrendőri szempontból megmutathassanak azon elővigyázati rendszabályok, melyek legbiztosabbak- és hatályosabbaknak látszanak a szóban levő bánalomról eredhető károk elhárítására.

Mindenekelőtt szükséges a közönséget népszerű oktatások által figyelmeztetni arra, hogy lehetséges a tuberculosis átülése az emberre nemcsak a tej, hanem gümöstehének vagy egyéb súlyos vészben szenvedő állatok húsának is forralatlan, illetve nyers vagy nem eléggé főtt állapotban való használata által; s ezért szükséges a forralás és a kellő megfőzés.

Továbbá végre czélszerű lesz, sőt elkerülhetetlen:

1) hogy a hatóságok, különösen nagyobb városokban, kötelezzék az állattulajdonosokat, kivált nagyobb állományokét s mindenekfelett a tejelőmarhát tartókat, hogy barmaikat jó egészségi-életrendi feltételek között tartsák s a megbetegedett álla-

tokat az előljárásának azonnal bejelentésék, bármilyen legyen is a betegség;

2) hogy minden 15 napban hivatalos vizsgálat tétessék a marhaállományokon; megtudandó valjon nem szenved-e valamelyik darab gümőkórban; ez esetben azt le kell vágatni, a hullát pedig megsemmisíteni, azaz megakadályozni, hogy az emberi vagy állati táplálékul használtathassák; meglehetne azonban engedni annak ipari feldolgozását;

3) rendeztessenek legszigorúbb vizsgálatok minden vágóhídon s a gümőseknek talált állatoknak húsát úgy az emberi mint az állati táplálék (kutyák s disznók stb.) közöl feltétlenül ki kell zárni, azokat a gyepmesternek átszolgáltatván.

Igen élénk eszmecsere után a congressus a következő határozatot hozta:

„Tekintetbe véve a sz.-marha gümőjének valódi azonosságát az emberével s ennek következtében átültethetőségét az állatokról az emberre, nemcsak a tejnek, hanem gümőkóros tehének vagy egyéb állatok húsának táplálékul való használata folytán is, különösen ha a tej forralatlanul, a hús pedig elegendő fővés nélkül volt; — felhivatik minden kormány a szükséges legszigorúbb egészség-rendőri óvrendszabályok bevezetésére, a célból, hogy lehetőleg legjobban elkerültessék eme súlyos bajnak az állatról emberre való átültetése; hogy a közönség népszerű oktatás által figyelmeztessék a veszélyre, melybe juthat forralatlan tejnek s nyers vagy nem eléggé főtt húsnak evése által.”

Találkoznak tán, kik a főnebb közlöttek ismeretét nélkülözhetőnek mondanák. Mi azon véleményben vagyunk, hogy az állatorvosok nem kevésbé hivatott s talán époly hasznos szolgálói a közegészségnek, mint az emberorvosok, sőt igen gyakran azon helyzetben vannak, hogy tőlük függ sok felette káros és veszélyes hatánytól embertársaikat közvetlen megőrizni; így csak például említjük az elég gyakran található szörványos anthrax eseteket s egyéb állatbetegségeket, melyek az emberre veszélyesek s a melyeket az állatorvos felismerve, a kellő intézkedések megtételével elhárítja megakadályozhatja azok átültetését. Éppen ez az eset állhat be a fennebb közlöttek

illetve; s ezért hívjuk fel különösen a szaktársakat a 3. nemzet közti egészségügyi congressus fentismertetett határozatainak figyelembe vételére. —y.

K i s e b b k ö z l e m é n y e k .

A tarkószalag kiirtása lónál.

Brun francia állatorvos (Nogent-sur-Marne-ban) egy szép, 5 éves Percheront kezelte, mely már hosszú idő óta a nyaktarajon sipolylyal bírt, s ennek környékén ujjalob és daganat lépett fel. A rendes gyógyítás (u. m. a sipolyjárat felhasítása, ellennyílás készítése, a drainage, ismételt kifecskendezés gyógyanyagokkal, állandó vizlocsolás) nem vezetett sikerre.

Brun tehát elhatározta a tarkószalag nekrotikus részének eltávolítását. A lovat e célra döntötték, sörényét leborotválták, s hegyes kusztorával beszúrást téve, utána gombos késsel az ujj vezetése mellett egy metszés tétetett fel a nyakszirtecsontig. A mint ennek csontléczét a műtő érezte, melyen a széles szalag tapad, ezt átmetszé; csak mintegy fél ctméternyit hagyván meg a csonton.

Ezen metszés által a nyak majdnem egész hosszában két félre bontatván, a tarkószalagot ellehete távolítani; a mely felső részletén vastagságának felényire mintegy tenyérméretű terjedelemben nekrotikus, elhalt, lejjebb pedig egészen roncsolt volt. A roppant nagy seb széleit kóczba becsavart pálczákkal — a nyak oldalára alkalmazva, közelíték egymáshoz és bekötözék. Mintegy 8 hét alatt az alsó részletek majdnem teljesen begyógyultak; felebb azonban kis sipoly maradt, mely még a csonton (nyakszirten) visszamaradt volt szalagrészlet eltávolítását is szükségessé tévé.

A műtétnek csupán a tarkótól a marig vonuló hosszú heg mutatta nyomát s az állat egészen mint más ép állat viselkedett, nemcsak fejét hordá igen jól, hanem szerszámainak is. (Archives véter. 1880.) —y—

A genyedező állcsontüreg-lob gyógykezelése.

Az állcsonti ür genyedező lobát *Friez M.* oly módon ajánlja kezelni, mely szerint, eltérőleg a régibb módtól (puhatoló szúrás, lékelés, iblanyfestvény befecskendése) az állcsont ne lékei tessék, hanem a fúróval ejtett puhatoló lyukon át azonnal fecskendeztessék ki az ür, miként azt Thiébaut sok éve cselekszi.

A sebnek granulatio által kora gyors begyógyulását akadályozandó, a bőrt a lyuknak megfelelően kereszt idomban metszé.

A csontsebbe Aloefestvényben tömesz tétessék, hogy az kellenél előbb be ne gyógyuljon, az igen élénk szemcsésedés mérsékeltessek s egyuttal összehúzólag hasson. Befecskendésül elejénte csak langyos vizet alkalmaz *Fr.*, kivált ha besűrűsödött geny van jelen, nézete szerint a jodfestvény az ür nyákhártyájának lobát csak fentartja; kámforszesz (10 : 100) jó eredmény nyel használható; de ennek eléje teszi egyenlő mennyiségű viz és Glycerin keverékét csekély carbolsav hozzáadásával. Ha pedig az elválasztás csökkent, tiszta Glycerint javai. A befecskendezés napjában 2-szer—3-szor teendő s a baj 25 — 35 nap alatt gyógyul.

Szerző szerint ezen kezelésmód előnyei: először hogy azt tökéletes és gyors gyógyulás követi; másodsor, hogy az állatot a kezelés egész tartama alatt lehet használni; továbbá nagy és nem szép heg mellőzhető, s a hegedés a befejezett gyógyulás után sokkal gyorsabban létrejön, semmint ha trepánnal két lék nyílás készítettik, a melyek begyógyulása csak uj ingert ad az alatt fekvő nyákhártyának. De meg a műtét is sokkal egyszerűbb s nem szükség hozzá az állatot dönteni; a sebkezelés szintén egyszerű, s egy egyén által is teljesíthető.

(Recueil de méd. véter. 1880. 5.)

—y.

A kutyabetegségnek nevezett kór incubatiója és ragálya.

Lapunk 3. számában Azary Á. dr. cikkében („A francia és német állatorvosi iskolák”) olvashatni, hogy Trasbot a fiatal kutyák sajátos betegségét, az u. n. kutyabetegséget tulajdonképpen egy himlőalaknak nyílvánjtá- Erre vonatkozva az „Il Medico

veter.", a „Lo spalanzani" s az „Archives Véter." nyomán a következőket közli:

A francia orvosi Akadémia 1878. deczember 10-diki ülésén nagy érdeklődéssel fogadta Trasbot alforti tanárnak az állatorvosintézet kórodái egyik igen kiváló igazgatójának közleményét. Azon közleményben Trasbot tnr. az általa véghezvitt kísérletekből azon következtetéseket vonja, hogy:

1-ör az u. n. kutyabetegség virulens és beojtható az ezen nemhez tartozó oly állatokba, melyek megelőzőleg nem voltak a bajtól megtámadva;

2-or hogy az épen úgy átvihető érintkezés által is;

3-or ojtás vagy érintkezés által átültetve a betegség gyakran halálos az igen fiatal állatokra nézve ; ellenben igen ritkán halálos azokra, melyek nemcsak idősebbek, de erőteljesebbek is;

4-er nem ültethető át olyan kutyákba, melyek már első életévükben nem voltak megtámadva a betegségtől;

5-ör nem lehet átvinni oly állatnembe, melynek szervezete igen kedvező alapot képez a himlő kifejlődésére.

Trasbot tnr. kísérleteinek másik sorozatából azon eredményre jutott:

1-ör hogy a himlő beojtható olyan állatokba, melyek beojtásukat előzőleg nem voltak a kutyabetegség által megtámadva;

2-or a himlő már nem ojtható oly állatokba, melyek a kutyabetegségben már szenvedtek volt;

3 or ez nem akadályozza föltétlenül a szóban levő betegség utólagos fejlődését;

4-er ha a himlő nem is óvó a kutyabetegség ellen,— épen nem következtethető, hogy ez ne lenne hasonnemű betegség egyéb állatnemek himlőjével; mert az ojtás sem óvja meg a juhót a himlőszerű bántalmaktól.

—y.

A vérhugyozás gyógykezelése.

Schnittger tr. szerint e kórnak astenicus, erőhiányos alakja lovaknál ritka; de gyakran enzooticus a sz-marhánál. A meg-

betegedett állatok (kivált a melyek új vételüek) a legelőről az istállóba vezettessenek; az ágyék tájra hideg borogatás, jég vagy víz tétesség. Javalva van az érvágás ; figyelemmel kell kísérni az ürítést és hugyozást. Sch. a hugyot megvizsgálja a kezelés megkezdésére és folytatására. Alkalmaz pedig naponta 3 por adagot s egy-egy adagra: ólomcukorból s kámforból md. 3 grmot, Tormentillából, tölgyfahéjporból, ürömből, timsóból és lenmagból 15 grmot adva. Ezen port azonban csak 2—3 nap nap adja, mert az ólomcukor hamar szorulást okoz, s helyette kétszeres mennyiségű Tormentillát és Glaubersót rendel. Ha a szorulás beállana, köz. olajat s ha ez nem segítene, 40 csepp sajtolt Croton olajat adat. Első napokban a vízbe kénsavat tét. Eledelül csak emelkedett helyekről füvet vagy fris és finom szénát adat.

Scb. szerint a haematuria gyógyítása Tormentilla nélkül hiányos; de nélkülözhető az ólomcukor.

(Repertor. d. Th.-heilkunde 1878.)

—y.

Méhcsonkolás tehénen, szerencsés eredménnyel.

A méhcsonkolás (amputatio uteri) mütéte váljon szaktár saink valamelyikének gyakorlatában fordult-e elő, — nem tudjuk, íme itt ösmertetünk egy arról szóló közleményt.

Egy 3 éves fiatal belföldi fajta tehén, május 12-én (1879) este 9 órakor igen szép borját ellett; de egyidejűleg bekövetkezett a méhnek teljes kifordulása igen erős összehúzódások kíséretében, s megtámadva erős lob által, mely minden lobellenes szemek daczolt.

Grassigli állatorvos, ki először hivatott, jó öt órán át bajlódott a méh visszahelyezésével, de hiába; a méhösszehúzódások mindig erősödtek, a lob gyarapodott. *Gr.* látva a visszahelyezés lehetetlenségét, kartársát *TorcM* C-t kérte fel orvosi tanácskozásra a teendők felől. Ez ismét 3 órán át fáradott a méh visszahelyezésének megkísértésével, de hiába.

A tehén ennyi szenvedésre egészen kimerült s halála közeledtének jeleit mutatá. Ily helyzetben *T.* már levágtatni gondola s egy segéd a kést is előhozta volt, midőn hirtelen a méh

csonkolása jutott eszébe s ezt társával Grassiglivel s az állat tulajdonosával közlé, kik beleegyezének annak kivitelébe.

Késedelem nélkül hozzálátva, előbb szalaggal a méh felső részét megköté (előbb meggyőződve, hogy belsejében nincs va lamely bélhurok), aztán a kötéstől 5 centimetryre amputálta a méhet, kihuzva azt a hüvelyből. A kihuzott darab 9 klo súlyú volt. A műtét után erős vérzés állott be, mely csak másodszi erős lekötésre és jég alkalmazására szűnt. A csonkot aztán visszahelyezték; a hüvelybejáratra két fémtöt alkalmaztak, a hátra jégborogatásokat, lágy csőréket, s a hüvelybe gyengén carbolsavas víz fecskendését rendelte. A visszahatási láz nem késett s másnap is jelen volt. Ez okból egy liter vízben oldva 8 grm. Tart. emet. lett rendelve ; kevés idő multával a tehén job ban lett, s a külső és belső kezelést folytatva 8 napon át, a 12-ik napon az állat teljesen egészséges volt s annyi tejet adott, hogy bornyát legjobb állapotban tarthatá.

(Il Medico veter. 1879)

—y.

K ü l ö n f é l é k .

Az acidum fenicum (carbolsav) töményoldatát hogy nyer hetjük, miután az vízben csak igen csekély mértékben oldódik. Erősebb oldatát —mint a „ Medico Vet.” a „L'imparziale 1880” nyomán közli, — úgy készíthetni, ha az acid. fenicumot előbb alcoholban oldjuk s aztán adunk hozzá vizet; de ennek mennyi sége még ekkor sem haladhat meg bizonyos határt, a melynél a carbolsav kicsapódik.

Harton azonban egyenlő mennyiségű glycerint vesz a car bolsavhoz s ezen keverékhez egyszerű rázás közben adja a viz tetszés szerént lehető mennyiségét.

Az anthrax óvó ojtás következtében hatálytalanná vált oly állatoknál, melyeket *Toussaint* 55°-ra hevített anthrax-anyaggal ojtott volt be. T. ezen eredményét a francia tud. akademia m. é. juliusi ülésében közölte.

Felkérettünk az alábbi sorok közlésére:

Pályázat: Kedves szaktársaim ! azaz pályázni kívánó szak társaim ! Itt az idő most vagy soha. Trencsénmegyei állatorvosi állomás ismét üresedésbe került, és pályázhatnak bátran; mert még nem pályázott kivülem senki, és csekélységem is visszavon tam az árva folyamodványomat. — Ezt szükségesnek tartom kedves szaktársaimmal tudatni; mennyiben nekem az monda tott, hogy már többen tudakozódtak a megyénél, és azon választ kapták, hogy elkéstek s fáradozásuk hiába való volna, mert az én csekélységem már ki van szemelve erre. Ezen alkalommal mégegyszer kijelentem, hogy már visszaléptem s folyamodvá nyaikat mielőbb a Trencsén megyei alispán úrhoz nyujtsák be, mert f. é. május havában már választás leend. Az állomással 300 frt évi fizetés és 150 frt utiátalány van összekötve punktum. — Figyelemre méltó, hogy nagy tiszteletben részesül mindenki az uraságoktól, de ragályos betegségek (constatálásától) kóris mézésétől minden áron tartózkodják — azt ajánlom minden oda pályázó szaktárs urnak.

Trencsén 1881. évi aprilis 12-én.

Tisztelettel maradok

Wallentinyi,
h. m. állatorvos.

Pályázat. Alólirt szolgabiróság köztudomásra juttatja, miszerint a gyergyó-szt-miklósi szolgabirói járáshoz tartozó Gy. Ditró nagyközségben 6 évre rendszeresített állatorvosi állomás betöltése végett ezennel pályázat nyittatik.

Pályázhat minden magyar honpolgár, ki jogérvényes állat orvosi oklevéllel bir és a magyar nyelvet tökéletesen birja. Teendői a községi lakosság hasznos házi állatainak ingyen gyó gytása, az állategészségügy és rendészet, valamint a közvágó híd, hússzemle és ugy a község, mint a tizesek magmarháinak (apaállatok) gazdaszati kezelése.

Az ezen teendőkkal összekötött javadalmazás évi 450 frt, szabadlakás, a hússzemléért a megye hatósága által megállapí tott díjak szedése és a községen kívül való ténykedéskor a köz ségi szabályrendelettel megszabott napidíj, természetben kiállí tandó fuvar, illetőleg fuvarilleték.

A pályázati kérvények folyó évi május hó 15-ig alólirt szolgabiróságnál benyujthatók.

Gyergyó-szt-Miklós 1881. márcz. 27.

Ferenci György,
szbiró.

Érzéstelenítő szert képez a Nitrogen protoxydja, és pedig hosszasan tartó és teljesen ártalmatlan hatásu.

Bert trn. kutyánál tett kísérletet, melylyel a közönségesnél 1/5-el nagyobb légnyomás mellett 5 rész légeny éleget egy rész éleny vegyületet hagyott belélekzeni. Az állat 1—2 percz alatt igen röviden ellenkezve, teljesen érzéstelenné lön. Ezen állapot fél — egy óra hosszant tarthat megszakadás nélkül. Az egész idő alatt a vér megtartja élenyét és piros színét; a sziv erejét s lö kései szabályosságát; a hófok is rendes. Ha bármely időpontban eltávolittatik a gázvegyületet tartó eszköz, az állat a szabad le vegőből 3—4 belégzést véve, teljes érzékenységét, akarátát, vidám ságát visszanyeri. *Bert* kísérletei alapján jogosan véli ajánlhatni a sebészeknek a légenyprotoxyd alkalmazását, melyre hosszan tartó anesztesia áll be. (*Journal de Pharmacie et de Cbimie.* 1879.)

Kétfejű csikó. Az állatorvosi tanintézetbe egy csikóvehem, már teljesen kifejlődött küldetett be, mely *egy* gerincoszlopon két nyakkal s két fejjel bir; bárzsing kettő van ; közvetlen a rekeszizom előtt azonban egyesülnek s az *egy* gyomorba csak *egy* bárzsing jut. A beloldalon csak *egy* közös vena jugularis van ; de carotisos külön vannak; sziv kettő van jelen s ezeket a mögöttük egyesülő két vena cava kívülről köríti; a két sziv pit varai azonban egyesülvék. Aorta csak *egy* van, de az erősen S alakban halad. Egyéb szervek rendesek.

Szerkesztői közlemény.

B . . . E. urnak Munkács. A szerkesztőség csak oly pályázatokat s egyéb dolgokat közölhet, a melyek akár hivatalból beküldetnek azon célra, akár azokról hiteles forrásból nyer tudomást (1. a jelen számban közzétett pályázatot, melyet az illető szolgabirói hivatal küldött be). Ugyancsak az említett feltételek hiányában azon 4 állami állatorvosi állomásokra kinevezett egyének neveivel sem szolgálhatunk.

A szerkesztő.